

Формування сучасних європейських націй

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський)</i>
Галузь знань	<i>В Культура, мистецтво та гуманітарні науки</i>
Спеціальність	<i>В9 Історія та археологія; В10 Філософія</i>
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>2 рік, осінній семестр;</i>
Обсяг дисципліни	<i>Загальна кількість: 150 год. лекції: 16 год., семінарські заняття: 30 год., самостійна робота: 104 год.</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>екзамен, МКР</i>
Розклад занять	https://schedule.kpi.ua/
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: к.і.н., доцент, Чолій Сергій Васильович, scholij@ukr.net Семінарські: доцент, Чолій Сергій Васильович, scholij@ukr.net</i>
Розміщення курсу	https://do.ipk.kpi.ua

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Предметом ОК «Формування сучасних європейських націй» є історія становлення та розвитку європейських націй, основні етапи та методи націєтворення, вплив національного відродження на економіку, культуру та суспільство європейських країн. Особлива увага буде приділена аналізу впливу націоналізму на сучасне становище в Європі.

Метою вивчення ОК є ознайомити здобувачів із історичною спадщиною процесів націєтворення в сучасному світі та європейській політиці.

Дисципліна сприятиме формуванню здатності аналізувати складні історичні та політичні процеси, розуміти їхній вплив на сучасний світ. Володіння аналітичними, дослідницькими та комунікативними навичками формуватимуть у студентів такі компетентності, як вміння працювати в колективі, толерантно сприймати культурні та історичні відмінності, здатність до критичного мислення та ефективного спілкування.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни

Для успішного засвоєння дисципліни бажаними є базові знання з політології, історії Європи. Її вивчення може бути спрямоване на розвиток (постреквізити) особистісного потенціалу, підсилення базових навичок критичного мислення та ведення дискусій у здобувачів вищої освіти, поглиблення їх фундаментальних загальноосвітніх і профільних знань.

3. Зміст навчальної дисципліни

- Тема 1. Методологія вивчення процесів націєтворення в європейському вимірі. Модерністський підхід.
- Тема 2. Методологія вивчення процесів націєтворення в європейському вимірі. Примордіалістський підхід.
- Тема 3. Французький досвід націєтворення. Французькі революції та політика національної гомогенізації території Франції.
- Тема 4. Німецький досвід націєтворення. Велико- та мало-німецькі шляхи уніфікації. Культуркампф та становлення німецької нації в 20 столітті.
- Тема 5. Австро-Угорщина як національний мікрокосм 19 століття. Мультикультуралізм та націоналізм до 1918 року. Австрійський досвід становлення окремої нації в 20 столітті.
- Тема 6. Національні рухи слов'янських народів імперії Габсбургів.
- Тема 7. Методологічні підходи до українських процесів націєтворення.
- Тема 8. Об'єднання Італії та становлення італійської нації.
- Тема 9. Російський націоналізм в контексті слов'янофільської риторики.
- Тема 10. Становлення націй слов'янських народів в 20 столітті.
- Тема 11. Становлення англійської\британської нації.
- Тема 12. Націоналізм малих народів Європи.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Наведено рекомендовані навчальні матеріали та ресурси для засвоєння матеріалу, розглядуваного на лекційних заняттях та практичних заняттях.

4.1 Основна література

1. [Дейвіс Н. Європа. Історія](https://archive.org/details/dejvis2001). Пер. з англ. П. Тарашука. — Київ: Основи, 2006. <https://archive.org/details/dejvis2001> (Доступ 1.06.2025 р)
2. Дюрозель, Жан-Батіст. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів [Текст] / Ж.-Б. Дюрозель; пер. Є.Марічев [та ін.]. — К.: Основи, 1999. https://chtyvo.org.ua/authors/Diurozel_Zhan-Batist/Istoriia_dyplomatii_vid_1919_roku_do_nashykh_dniv/ (Доступ 1.06.2025 р)
3. Історія європейської цивілізації. / за ред. Умберто Еко ; пер. з італ.: О. В. Сминтина та ін. — Харків: Фоліо.
4. Історія міжнародних відносин : підруч. / І. В. Алексеєнко, А. Х. Маргулов, І. А. Єремєєва, М. В. Несправа. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 228 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Avtorskyi_kolektyv/Istoriia_mizhnarodnykh_vidnosyn.pdf? (Доступ 1.06.2025 р)
5. Історія Центрально-Східної Європи : посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів / за ред. Л. Зашкільняка ; Львівський національний ун-т ім. І. Франка. — Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2001. https://chtyvo.org.ua/authors/Zashkilniak_Leonid/Istoriia_Tsentralno-Skhidnoi_Yevropy/ (Доступ 1.06.2025 р)
6. Новітня історія країн Східної Європи: 40-ві — 90-ті роки XX ст. : курс лекцій: навч. посіб. для студ. гуманит. спец. вищ. закл. освіти / В. І. Яровий. — К.: Либідь, 1997. https://chtyvo.org.ua/authors/Yarovyi_Valerii/Istoriia_novitnoho_chasu_krain_Tsentralnoi_ta_Pivdenno-Skhidnoi_Yevropy_1944_1994_r/ (Доступ 1.06.2025 р)

4.2. Додаткова література

7. Відкритість. Суспільство. Влада. Від Нантського едикту до падіння комунізму / Авт.-упоряд. Е. Ле Руа Ладюрі [пер. з франц. С. Марічева]. — К. : Ніка-Центр, 2008. — 264 с. — (Серія «Ідеї та Історії»; Вип. : 2).
8. [Дворнік Ф. Слов'яни в Європейській історії та цивілізації](#) [Архівовано 10 грудня 2016 у [Wayback Machine](#).] / Пер. з англ. — К.: Дух і Літера, 2000. — 528 с.
9. Демократизація і Європейський союз. Країни Центральної та Східної Європи в першому десятилітті ХХІ ст. / [пер. з англ. О. Кислюка ; ред. В. Вишневий]. — К. : Укр. письменник, 2012.
10. [Європейська інтеграція на початку нового тисячоліття: довідник. Ч. 1](#) [Архівовано 21 грудня 2016 у [Wayback Machine](#).] / Уклад. А. М. Круглашов, І. Озимок, Т. С. Астапенко, В. В. Руссу. — Чернівці, 2010. — 212 с.
11. [Історія європейської інтеграції від Римської імперії до Європейського Союзу](#) [Архівовано 20 грудня 2016 у [Wayback Machine](#).] : монографія / Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування ; за ред. І. В. Яковюка. — К. : Ред. журн. «Право України», 2012.
12. Історія Європейської Інтеграції. Від декларації Шумана до розширення на Схід / Роберт Казімір; пер.: Ігор Андрейко, Андрій Максимук. — Перемишль: Парламент Молоді, 2003.
13. Історія західних і південних слов'ян : з давніх часів до ХХ ст. : навчальний посібник / під ред. В. І. Ярового. — К. : Либідь, 2003.
14. Історія народів Росії (1861 р. — початок ХХ ст.): Навчальний посібник / Василь Васильович Малий; Наук. ред. С. В. Трубочанінов. — Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2006.
15. Колесник В.Ф., Павленко В. М. Історія міжнародних відносин (1918 – 1939 pp.). — К., 2011. https://chtyvo.org.ua/authors/Kolesnyk_V/Istoriia_mizhnarodnykh_vidnosyn_1918_1939_rr/
16. Суспільно-політична історія країн Європи в ХХ столітті / М-во освіти і науки України, Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, Каф. історії нов. та новіт. часу ; [редкол.: О. І. Сич, А. В. Мінаєв]. — Чернівці: ЧНУ, 2011.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Навчання здійснюється на основі студентоцентрованого підходу та стратегії взаємодії викладача й здобувача вищої освіти з метою засвоєння навчального матеріалу та формування відповідних компетентностей.

Під час навчання застосовуються стратегії активного індивідуального та колективного навчання, а також розвивальні технології, підкріплені активними формами та методами, зокрема: інформативно-рецептивний метод, проблемно-пошукові методи (насамперед метод проблемного викладу задля формування навичок постановки проблеми та визначення шляхів її розв'язання, реалізацію самостійного пошуку; евристичні методи задля знаходження оптимальних вирішень творчих завдань, активізації творчого мислення).

Окрім традиційних методів навчання, в освітньому процесі, застосовуються й такі методи: метод рефлексії, що створює умови для глибшого засвоєння навчального матеріалу та сприяє формуванню навчально-стратегічної усвідомленості здобувача освіти; метод залучення здобувачів до позааудиторної діяльності (конференції, виставки, освітні екскурсії), який сприяє пошуку тематичної інформації, розвитку навичок ділової комунікації та вдосконаленню аналітичних здібностей; метод міждисциплінарного навчання, що забезпечує формування фахової компетентності через одночасне оволодіння предметними знаннями з різних галузей; метод контекстного навчання, орієнтований на професійну підготовку здобувачів вищої школи, який реалізується шляхом

системного включення професійного контексту та поступового насичення навчального процесу елементами майбутньої професійної діяльності.

Усі методи навчання опосередковано спрямовані також на формування навчально-стратегічної компетентності здобувача вищої школи, зокрема на розвиток метакогнітивної свідомості (процес організації, реалізації, контролю та корегування своєї навчальної діяльності).

Лекції

Лекція 1. Методологія вивчення процесів націєтворення в європейському вимірі.

Лекція 2. Французький досвід націєтворення.

Лекція 3. Німецький досвід націєтворення.

Лекція 4. Італійський досвід націєтворення.

Лекція 5. Британський досвід націєтворення.

Лекція 6. Російський досвід націєтворення .

Лекція 7. Австро-Угорщина як унікальний досвід мультикультурного суспільства та вплив її спадку на національні процеси Центральної Європи.

Лекція 8. Розвиток національних процесів та націоналізму в сучасному ЄС.

Практичні (семінарські) заняття

Семінар 1. Методологія вивчення процесів націєтворення в європейському вимірі. Модерністський підхід.

Семінар 2. Методологія вивчення процесів націєтворення в європейському вимірі. Примордіалістський підхід.

Семінар 3. Французький досвід націєтворення. Французькі революції та політика національної гомогенізації території Франції.

Семінар 4. Німецький досвід націєтворення. Велико- та мало-німецькі шляхи уніфікації. Культуркампф та становлення німецької нації в 20 столітті.

Семінар 5. Австро-Угорщина як національний мікрокосм 19 століття. Мультикультуралізм та націоналізм до 1918 року..

Семінар 6. Австрійський досвід становлення окремої нації в 20 столітті.

Семінар 7. Національні рухи слов'янських народів імперії Габсбургів.

Семінар 8. Національні рухи народів Османської імперії.

Семінар 9. Процеси націєтворення в Україні.

Семінар 10. Об'єднання Італії та становлення італійської нації.

Семінар 11. Російський націоналізм в контексті слов'янофільської риторики.

Семінар 12. Становлення націй слов'янських народів в 20 столітті.

Семінар 13. Становлення англійської\британської нації.

Семінар 14. Націоналізм малих народів Європи.

Семінар 15. Розвиток національних процесів та націоналізму в сучасному ЄС. Проведення МКР.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Самостійна робота здобувача вищої освіти в рамках освітнього компоненту включає комплекс тематичних питань для роздумів і практичних завдань, спрямованих на самоконтроль знань та організацію самопідготовки студентів в рамках кожного з практичних/семінарських занять і передбачає: підготовку до аудиторних занять, підготовку до модульної контрольної роботи, підготовку до екзамену.

№ з/п	Самостійна робота студентів	Кількість годин
1	Підготовка до аудиторних занять	70
2	Підготовка до складання модульної контрольної роботи	4
3	Підготовка до екзамену	30
	Всього	104

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Правила відвідування занять

Відвідування лекцій є обов'язковим. Здобувач вищої освіти, який пропускає лекції, може мати труднощі з належною підготовкою до семінарів, однак йому не потрібно відпрацьовувати пропущені лекції. Здобувачу вищої школи під час лекції рекомендується конспектувати основні аспекти, ключові поняття, визначення, класифікації та алгоритми, що пояснює викладач.

Активна участь у семінарських (практичних) заняттях є обов'язковою і має важливе значення для формування рейтингу здобувача вищої освіти. Готуючись до семінарського заняття здобувач вищої школи має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, а також опрацювати інформацію теми, що представлена у основному списку літератури. У разі виникнення запитань або незрозумілих моментів слід обов'язково обговорити їх з викладачем. Якщо здобувач вищої школи не встиг підготуватися, йому варто уважно слухати виступи інших і намагатися компенсувати недостатню підготовку, засвоюючи нову інформацію.

Якщо здобувач вищої освіти пропускає семінари чи контрольні заходи з поважних причин (наприклад, через хворобу чи інші важливі обставини), він матиме змогу виконати завдання впродовж наступного тижня. Перевірка знань здобувачів вищої школи із тем, які вони пропустили, здійснюватиметься через консультації з викладачем.

Бали за фактичну присутність на лекціях і семінарах не нараховуються.

Дистанційне навчання

У разі запровадження дистанційного (змішаного) формату навчання організація освітнього процесу здійснюється відповідно до Положення про дистанційне навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/188>), Регламенту проведення семестрового контролю в дистанційному режимі (<https://osvita.kpi.ua/node/148>).

Організація освітнього процесу здійснюється з використанням технологій дистанційного навчання, зокрема через Платформу дистанційного навчання «Сікорський» (<https://www.sikorsky-distance.org>) та АС «Електронний кампус» (<https://ecampus.kpi.ua>). Здобувачі вищої школи приєднуються до платформи «Сікорський» (Google Classroom) через корпоративну електронну пошту у домені @ill.kpi.ua.

Освітній процес у дистанційному режимі здійснюється відповідно до затвердженого розкладу навчальних занять. У режимі дистанційного навчання заняття відбуваються у вигляді онлайн-конференції на платформі Zoom. Посилання на конференцію надається на початку семестру.

Заняття в режимі дистанційного навчання проводяться через онлайн-конференції на платформі Zoom. Результати оцінювання висвітлюють у АС «Електронний кампус» на особистій сторінці здобувача вищої освіти (<https://ecampus.kpi.ua>).

Правила поведінки на заняттях

На заняттях слід дотримуватись норм етичної поведінки, що визначені у Кодексі честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (<https://kpi.ua/code>), а також Положенні про комісію з питань етики та академічної чесності НТУУ «КПІ» (https://data.kpi.ua/sites/default/files/files/2015_1-140a1.pdf).

На території університету здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватись установлених Правил внутрішнього розпорядку (<https://kpi.ua/admin-rule>). Під час лекційних і практичних занять в аудиторіях, а також у процесі відеоконференцій, мобільні телефони слід використовувати лише в беззвучному режимі та виключно з навчальною метою — для пошуку необхідної інформації в інтернеті.

Правила призначення заохочувальних балів

Заохочувальні не входять до основної шкали РСО.

Максимальна кількість заохочувальних балів – **10** (10% від суми рейтингових балів).

Здобувач вищої школи може отримати заохочувальні (додаткові) бали за участь у міжнародних та/чи всеукраїнських наукових, науково-практичних конференціях, олімпіадах (студентських, всеукраїнських), конкурсах з тематики навчальної дисципліни.

Політика оцінювання контрольних заходів

Оцінювання контрольних заходів здійснюється відповідно до Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/37>), Положення про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/32>).

Результати оцінювання семестрового контролю висвітлюються у АС «Електронний кампус» на особистій сторінці здобувача вищої школи (<https://ecampus.kpi.ua>).

У випадку незгоди здобувача вищої школи з оцінкою за результатами контрольного заходу, він має право подати апеляцію у день оголошення результатів відповідного контролю на ім'я декана факультету за процедурою визначеною Положенням про апеляції в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/182>).

Політика дедлайнів та перескладань

Невиконання завдань або порушення термінів їх виконання з неповажних причин призводить до втрати можливості отримати відповідні рейтингові бали. У разі пропуску контрольних заходів з поважних причин здобувачу вищої освіти надається право додатково виконати завдання впродовж найближчого тижня.

Порядок ліквідації академічної заборгованості та перескладання семестрового контролю регулюється Положенням про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/32>). Здобувач вищої освіти, у якого за результатами семестрового контролю виникла академічна заборгованість, також має право її ліквідувати відповідно до Положення про надання додаткових освітніх послуг здобувачам вищої освіти в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/177>).

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті

Порядок визнання таких результатів регламентується Положенням про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/179>).

Можуть бути зараховані окремі змістовні модулі або теми дисципліни. В такому разі здобувач звільняється від виконання відповідних завдань, отримуючи за них максимальний бал відповідно до рейтингової системи оцінювання.

Позааудиторні заняття та залучення професіоналів-практиків

Під час вивчення навчальної дисципліни можливі позааудиторні заняття, що включають відвідування науково-практичних заходів, лекторів, тренінгів тощо, в межах тематики дисципліни.

Академічна доброчесність

У процесі вивчення навчальної дисципліни необхідним є неухильне дотримання політики академічної доброчесності, визначеної чинним законодавством та внутрішніми документами закладу освіти.

Політику, стандарти та процедури дотримання академічної доброчесності містять такі регламентуючі документи КПІ ім. Ігоря Сікорського, що оприлюднені на сайті університету: Кодекс честі КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://kpi.ua/files/honorcode.pdf>), Положення про систему запобігання академічному плагіату (<https://rb.gy/agihij>), нормативно-правові документи, офіційні рекомендації, накази та розпорядження, соціологічні дослідження, методичні матеріали, освітні курси (<https://kpi.ua/academic-integrity>).

Недотримання принципів академічної доброчесності, зокрема виявлення плагіату чи дублювання завдань, призводить до виставлення нульового балу за відповідну роботу.

Політика використання штучного інтелекту

Використання штучного інтелекту регулюється «Політикою використання штучного інтелекту в академічній діяльності КПІ ім. Ігоря Сікорського» (<https://osvita.kpi.ua/node/1225>). Всі завдання, виконувані здобувачами під час навчання, повинні бути результатом їх власної оригінальної роботи. Використання штучного інтелекту (ШІ) для автоматичного створення відповідей без подальшого їх аналізу і доопрацювання заборонено. Здобувачам не рекомендується використовувати ШІ як єдине джерело інформації. Важливо перевіряти та аналізувати отримані відомості з інших надійних джерел. Будь-яке застосування інструментів ШІ для виконання завдань повинно бути чітко зазначене і задокументоване.

Використання ШІ повинно відповідати принципам академічної доброчесності.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

PCO за ОК «Формування сучасних європейських націй», семестровий контроль з якої передбачений у вигляді **екзамену** містить дві складові: *стартова* – оцінювання навчальної діяльності здобувача протягом семестру (проходження або виконання певних видів робіт, передбачених заходами поточного контролю) та *підсумкова (екзаменаційна)* – оцінювання результатів навчальної діяльності здобувача під час проведення семестрового контролю (оцінювання результатів проходження або виконання певних видів робіт, окремих запитань (завдань) на екзамені).

Розмір стартової складової PCO за даним ОК дорівнює 50 балів, екзаменаційної складової – 50 балів. Стартові бали формуються як сума рейтингових балів, отриманих здобувачем за результатами заходів поточного контролю і заохочувальних балів.

Після оцінювання відповідей здобувача на екзамені викладач підсумовує стартові бали та бали за екзамен, зводить до рейтингової оцінки та переводить до оцінок за університетською шкалою (див табл. 8.1.)

Таблиця 8.1.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Невиконання умов допуску до семестрового контролю	Не допущено

Таблиця 8.2.

Рейтинг здобувача з ОК складається з балів, що він отримує за :

№ з/п	Контрольний захід	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
	Поточний контроль			
1.	Робота на семінарських заняттях	3	15	45
3.	Виконання модульної контрольної роботи	5	1	5
	Разом			50
Екзаменаційна робота у вигляді виконання письмових завдань = 50 балів Загальний бал за ЕКЗАМЕН: 50 балів за роботу в семестрі + 50 балів за екзаменаційну роботу = 100 балів (ECTS)				

Поточний контроль

Система рейтингових балів та критерії оцінювання

1. Робота на семінарських заняттях. На семінарських заняттях передбачено участь здобувачів в обговоренні питань пройденої тематики та перевірку виконання домашніх практичних завдань.

Ваговий бал за семінарське заняття – 3 бали:

«відмінно» – 2,8 – 3 бали

активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильне вирішення завдань з відповідним обґрунтуванням, у поєднанні зі слушними доповненнями відповідей інших здобувачів вищої школи у процесі дискусії;

«добре» – 2,1 – 2,7 бали

активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі;

«задовільно» – 1,7 – 2,1 бали

надання відповідей з чисельними значними похибками або вирішення задачі з грубими помилками, вирішення задачі без обґрунтування;

«незадовільно» – 0 – балів

відсутність відповіді, ухиляння від участі у семінарському занятті.

Критерії оцінювання роботи здобувачів на семінарських заняттях:

- **«відмінно»:** повна (100-90%) відповідь на питання з проблематики курсу, що обговорюються на занятті; ґрунтовність та послідовність викладу; демонстрація знань при виконанні практичного завдання; активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, узагальнення і наявність висновків;
- **«добре»:** відносно повна відповідь на питання з проблематики курсу, що обговорюються на занятті (89-75%); ґрунтовність та послідовність викладу; незначні помилки у практичному завданні;
- **«задовільно»:** неповна (74-60%) відповідь на питання з проблематики курсу, що обговорюються на занятті; недостатні ґрунтовність та послідовність викладу; неповне або не цілком коректне виконання практичних кейсів; відсутність висновків;
- **«незадовільно»:** низький рівень підготовки теоретичних питань, правильно виконано менше ніж 60% завдання або їх невиконання.

2. Написання МКР (описово-аналітичне завдання з визначених тем)

Критерії оцінювання відповідей здобувача з окремих запитань (завдань) МКР

№ з/п	Критерії оцінювання	МКР Ваговий бал
1.	Відповідь правильна (не менше 90% потрібної інформації)	5
2.	Несуттєві помилки у відповіді (не менше 75% потрібної інформації)	4
3.	Є недоліки у відповіді та деякі помилки (не менше 60% потрібної інформації)	3
4.	Суттєві помилки у відповіді ($\leq 50\%$ потрібної інформації)	≤ 3
5.	Відповідь відсутня або не правильна	0

Календарний контроль (проміжна атестація)

Календарний контроль проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу. Проміжна атестація проводиться на 7-у та 13-у тижнях семестру. Для отримання позитивної оцінки з календарного контролю за навчальну дисципліну потрібно набрати не менше 50 % від максимально можливих балів на момент проведення контролю.

№ атестації	Термін атестації	Умови отримання атестації
Перша атестація	7-ий тиждень	Поточний рейтинг не менше 10 балів (50% від максимально можливого поточного рейтингу)
Друга атестація	13-ий тиждень	Поточний рейтинг не менше 18 балів (50% від максимально можливого поточного рейтингу)

Умови допуску до семестрового контролю

Рейтинг дисципліни складає 50 балів. Необхідною умовою допуску до екзамену є отримання здобувачем не менше ніж 30 балів за семестр.

Критерії оцінювання екзаменаційної роботи:

Екзаменаційна контрольна робота оцінюється за шкалою 50 балів (2 запитання x 25 балів = 50 балів).

Кожне питання оцінюється відповідно до **системи оцінювання**:

“відмінно”, повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 25 ...22,5 балів;

“добре”, достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації, або незначні неточності) – 22...19 балів;

“задовільно”, неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації та деякі помилки) – 18...15 балів;

“незадовільно”, незадовільна відповідь – 0 балів.

Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок за університетською шкалою

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Орієнтовний перелік питань на екзамен:

1. Методологічні підходи до розуміння національних процесів в історії Європи. Модернізм.
2. Методологічні підходи до розуміння національних процесів в історії Європи. Примордіалізм.
3. Вплив французької революції на національні процеси в Європі.
4. Становлення французької нації в 19 столітті.
5. Національні процеси в Франції 20 століття.
6. Процеси національного відродження в німецьких державах (1 половина 19 століття).
7. Розвиток національної думки німців в 2 половині 19 століття. Велико- та малонімецький шляхи національного об'єднання німців.
8. Створення Німецької імперії 1871 року. Культуркампф та його вплив на гомогенізацію німецькомовного населення.
9. Вплив поразки у Першій світовій війні та правління нацистів на національні процеси в Німеччині.
10. Національні процеси в Німеччині після закінчення Другої світової війни.
11. Австро-угорський мультикультуралізм та створення багатонаціонального суспільства в Австро-Угорщині 1867-1914.
12. Австрійський досвід націєтворення в міжвоєнний період (1918-1939).
13. Австрійський досвід націєтворення після закінчення Другої світової війни.
14. Об'єднання Італії та націєтворча політика італійських урядів до 1922 року.
15. Італійський націоналізм фашистського періоду (1922-1945 рр.)
16. Національні процеси в Італії після закінчення Другої світової війни.
17. Національні процеси в Росії періоду імперії. Погодінсько-уваровська теорія російського націоналізму.
18. Національні процеси під час революції в колишній Російській імперії.

19. Створення СРСР. Національні процеси впродовж «коренізації» та їх вплив на розвиток національного співжиття 1920-х років.
20. Перехід до офіційного російського націоналізму та асиміляційна політика СРСР 1930-х – 1980-х років.
21. Національні рухи неросійських народів СРСР.
22. Причини загострення національних суперечностей в СРСР наприкінці його існування.
23. Національні конфлікти в СРСР 1980-х років.
24. Панславістський рух в Європі.
25. Пангерманістський рух в Європі.
26. Ірредентизм як популярна ідеологія та ключовий елемент національного відродження європейських країн.
27. Польський національний рух до 1918 року.
28. Національні процеси в Польській державі міжвоєнного періоду.
29. Національні процеси в Польській державі впродовж та після Другої світової війни.
30. Український національний рух до 1918 року.
31. Український національний рух міжвоєнного періоду.
32. Національні процеси в УРСР впродовж та після Другої світової війни.
33. Національні процеси в Балтійських країнах впродовж міжвоєнного періоду.
34. Національні процеси в країнах Північної Європи.
35. Створення Югославії та національна політика міжвоєнного періоду.
36. Відродження Югославії та національне співжиття після Другої світової війни (1945-1980).
37. Загострення національних процесів в Югославії та війни на Балканах 1980-1995.
38. Загострення національних процесів в колишній Югославії та війни на Балканах 1995 і дотепер.
39. Грецька національна ідея та її втілення впродовж 19-20 століть.
40. Греко-турецькі відносини.
41. Процеси націєтворення в Іспанії та національна політика іспанських урядів.
42. Національна політика в сучасному ЄС.
43. Націоналізм як популярна ідеологія міжвоєнного періоду.
44. Національна політика сучасної РФ.
45. Національні процеси в Європі під час Другої світової війни.

Перелік питань до МКР

1. Проаналізуйте, як різні історичні контексти впливають на трактування поняття «нація».
2. Поясніть, чому націєтворення в Європі розглядається як тривалий і нерівномірний процес.
3. Охарактеризуйте роль історичної пам'яті у формуванні національної ідентичності.
4. Проаналізуйте взаємодію між етнічними, політичними та культурними компонентами нації.
5. Поясніть значення мови як інструменту національної інтеграції.
6. Проаналізуйте роль державних інституцій у конструюванні національної ідентичності.
7. Охарактеризуйте вплив армії та військової служби на процеси націєтворення.
8. Поясніть значення шкільної освіти та історичного канону для формування нації.
9. Проаналізуйте роль масової культури та символів у національній мобілізації.
10. Охарактеризуйте взаємозв'язок між громадянством і національною приналежністю.
11. Проаналізуйте вплив революційних потрясінь на прискорення національних процесів.
12. Поясніть, як війни сприяли або перешкоджали національній консолідації.
13. Охарактеризуйте роль поразок і травм у формуванні національних наративів.
14. Проаналізуйте значення мобілізаційного досвіду для масового націєтворення.
15. Поясніть, як міжнародні договори впливали на формування нових націй.

16. Проаналізуйте суперечність між імперською лояльністю та національною ідентичністю.
17. Охарактеризуйте роль багатонаціональних імперій у розвитку європейського націоналізму.
18. Поясніть, чому імперські реформи часто стимулювали, а не гальмували національні рухи.
19. Проаналізуйте політику асиміляції як інструмент імперського управління.
20. Охарактеризуйте причини різної інтенсивності національних рухів у межах однієї імперії.
21. Проаналізуйте зв'язок між кризою демократії та радикалізацією націоналізму в міжвоєнний період.
22. Поясніть роль масових партій у трансформації національної ідеї.
23. Охарактеризуйте політичне використання історії в тоталітарних режимах.
24. Проаналізуйте механізми національної уніфікації в умовах диктатур.
25. Поясніть, чому міжвоєнний націоналізм часто набував ексклюзивного характеру.
26. Проаналізуйте зміну підходів до націєтворення після 1945 року.
27. Охарактеризуйте роль антифашистського наративу в післявоєнних національних ідентичностях.
28. Поясніть, як досвід окупації вплинув на національну пам'ять.
29. Проаналізуйте взаємодію соціальної держави та національної солідарності.
30. Охарактеризуйте політику примирення як елемент національного дискурсу.
31. Проаналізуйте суперечність між інтернаціоналізмом і національною політикою соціалістичних режимів.
32. Поясніть, як офіційні концепції «дружби народів» впливали на національні ідентичності.
33. Охарактеризуйте роль республіканських еліт у збереженні національних проєктів.
34. Проаналізуйте значення культури та мови як форм «тихого опору».
35. Поясніть причини відродження національних рухів наприкінці соціалістичної доби.
36. Проаналізуйте націєтворення в умовах розпаду багатонаціональних держав.
37. Охарактеризуйте роль історичної політики у нових державах Європи.
38. Поясніть взаємозв'язок між демократичним транзитом і національною ідентичністю.
39. Проаналізуйте вплив євроінтеграції на традиційні національні наративи.
40. Охарактеризуйте співіснування національної та європейської ідентичностей.
41. Проаналізуйте вплив міграції на сучасні національні ідентичності.
42. Поясніть зростання популярності «захисного» націоналізму в Європі.
43. Охарактеризуйте роль медіа у трансформації національного дискурсу.
44. Проаналізуйте політичне використання історичних травм у сучасній Європі.
45. Поясніть, як війни та безпекові загрози впливають на націєтворчі процеси.
46. Проаналізуйте співвідношення етнічного та громадянського вимірів нації.
47. Охарактеризуйте націю як динамічний, а не завершений проєкт.
48. Поясніть, чому націєтворення не завершується зі створенням держави.
49. Проаналізуйте ризики політизації національної ідентичності.
50. Оцініть перспективи розвитку європейських націй у контексті глобальних трансформацій.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцентом кафедри історії, кандидатом історичних наук, доцентом Чолієм Сергієм Васильовичем

Ухвалено кафедрою історії (протокол № 14 від 18 червня 2025 р.)

Погоджено НМКУ (протокол № 12 від 18 червня 2025 р.)